

Yttrande över betänkandet Statens ansvar för det svenska flygplatssystemet – för tillgänglighet och beredskap (Ds 2023:3)

Region Kalmar län (RKL) är positiva till utredningens förslag och att statens ansvar tydliggörs för en tryggad försörjning av flygplatsinfrastrukturen för framtiden. RKL menar att även flygplatsen Kalmar-Öland omgående inkluderas i det i det statliga ansvaret och nationella basutbudet av flygplatser. RKL ser fram emot omgående förhandlingar i frågan om statligt övertagande av flygplatsen. Region Kalmar län svarar som ägare av flygplatsen och under organisationens uppdrag som regionalt utvecklingsansvarig.

Flygtrafik och flygplatser bidrar till tillgänglighet för Sverige

Region Kalmar län noterar att utredaren identifierat Kalmar läns utmaningar avseende bristande kommunikationer. Tillgängligheten till och från länet är undermålig och flyget som funktion är exempelvis väsentlig för att länsinvånare ska kunna genomföra ett dagsverke i Stockholms storstadsområde. I likhet med Skellefteå har flygplatsen i Kalmar en avgörande funktion för tillgängligheten till och från regionen och bidrar till såväl nationell som internationell tillgänglighet. Tillgängligheten lägger grunden för såväl ekonomisk utveckling, fler arbetstillfällen, bostadsförsörjning och regional utveckling. RKL ser därför positivt på att utredaren tydligt pekar ut Kalmar-Öland flygplats som en del i det framtida statliga basutbudet av flygplatser.

Region Kalmar län har under lång tid påpekat och lyft utmaningen med tillgängligheten för länet till den nationella nivån, vilket dessvärre inte har givit effekt med avseende på exempelvis medelstillelning för transportinfrastruktur. Förslaget att Kalmar-Öland Airport blir en del av det nationella basutbudet är av stor vikt för att säkerställa luftfartens tillgänglighet i den sydöstra delen av landet. En tillförlitlig flygtrafik utgör en viktig del i arbetet med att skapa en robust helhet för kommunikationerna och säkerställa den grundläggande tillgängligheten för Kalmar län.

Ett ökat regionalt inflytande för flyglinjer med allmän trafikplikt och upphandlad flygtrafik

Region Kalmar län tillstyrker förslaget om att regionerna ska ges möjlighet till ökat inflytande i upphandlingen av flyglinjer. Resandemönster, internationella och nationella kopplingar och arbetsmarknadsregionernas funktionalitet skapar basen för den regionala utvecklingen kopplat till tillgänglighet. Regioner har, med sitt regionala utvecklingsansvar, stor kunskap om det egna länet och de behov som finns för invånare och näringsliv. Dock ser Region Kalmar län svårigheter med de begränsningar som utredningen föreslår avseende möjligheter för regional trafikplikt.

Övrigt

Med anledning av det säkerhetspolitiska läget och Kalmar läns geografiska läge bedömer RKL att det är särskilt angeläget att Kalmar-Öland Airport utgör beredskapsflygplats för att säkerställa en för länet god tillgänglighet av samhällsviktiga lufttransporter. Region Kalmar län tillstyrker även utredarens förslag om att nätet av beredskapsflygplatser bör utvidgas. Detta för att säkerställa att det finns en tillräcklig geografisk spridning och yttäckning för hela landet.

Med anledning av förslaget på förändringar i statlig medfinansiering för drift- och investeringsbidrag till icke-statliga flygplatser förutsätter Region Kalmar län att det inte ger effekter på den totala medelstillelningen till Länstransportplanerna i landet. De medel som idag planerats för icke-statliga flygplatser kommer vid en förändring i den statliga medfinansieringen att nyttjas till andra viktiga investeringar för regionernas utveckling.

Som ägare i Kalmar-Öland Airport anser RKL att det är viktigt att arbeta vidare med hållbarhetsfrågan för flygets fortsatta utveckling. Det bör fortsatt ges utrymme för detta arbete även vid ett förstatligande av flygplatsen.

§ 101

Ärendenummer RS 2023/305

Yttrande över betänkandet Statens ansvar för det svenska flygplatssystemet – för tillgänglighet och beredskap (Ds 2023:3)

Beslut

Regionstyrelsen antar redovisat yttrande som sitt svar över betänkandet Statens ansvar för det svenska flygplatssystemet – för tillgänglighet och beredskap (Ds 2023:3).

Yttrandet överlämnas till Landsbyggs- och infrastrukturdepartementet.

Bakgrund

Region Kalmar län har av Landsbyggs- och infrastrukturdepartementet fått möjlighet att lämna synpunkter på betänkandet Statens ansvar för det svenska flygplatssystemet – för tillgänglighet och beredskap (Ds 2023:3).

Den särskilda utredaren Peter Norman har fått i uppdrag att utreda och ta fram förslag för hur statens ansvar för svenska flygplatser ska se ut. Norman var även särskild utredare för Arlandautredningen som presenterades under förra året. I det nu aktuella uppdraget ingick att se över de statliga såväl som de regionala och kommunala flygplatserna. Tidigare har bland annat SKR slagit fast att staten måste ta ett större ekonomiskt ansvar för de regionala flygplatserna eftersom de utgör en viktig del i den totala flyginfrastrukturen.

Statens åtagande innebär redan idag att staten äger, förvaltar och driver ett antal flygplatser samt lämnar statliga driftbidrag till icke statliga flygplatser. Staten lämnar även ersättning till beredskapsflygplatser samt handlar upp flygtrafik som inte kan bära sig kommersiellt.

Utredningsuppdraget har innefattat att analysera och föreslå en långsiktigt hållbar inriktning för statens ansvar för flygplatserna i Sverige, så att behoven av en grundläggande tillgänglighet för medborgare, näringsliv och samhällsviktigt flyg tillgodoses i hela landet. Uppdraget har omfattat det nationella basutbudet av flygplatser och de statliga finansiella stöden till icke statliga flygplatser. Arbetet ska även ta sin utgångspunkt i de transportpolitiska målen och vara i linje med klimatmålen, vilket bland annat innebär att lämnade förslag ska bidra till omställningen mot ett fossilfritt flyg. Utredningsarbetet har dessutom beaktat de bedömningar och förslag som redovisas i promemoriorna Bromma flygplats – underlag för avveckling av drift och verksamhet (Ds 2021:25) och Arlanda flygplats – en plan för framtiden (Ds 2022:11) samt Trafikverkets rapporter om beredskapsflygplatser.

Utredarens förslag

För att ge så bra förutsättningar som möjligt för framtiden finns det, enligt utredarens bedömning, behov av att staten tar ett samlat grepp om flygplatserna och tar ett större ansvar för den grundläggande tillgängligheten. Syftet med förslaget är att säkerställa grundläggande tillgänglighet i ett nationellt perspektiv samtidigt som staten kan driva på att luftfarten och flygplatserna ställer om verksamheterna för att möta miljö- och klimatutmaningarna.

För att säkerställa tillgängligheten i hela landet föreslår utredaren att staten efter ytterligare analyser utökar det nationella basutbudet av flygplatser från dagens tio statliga flygplatser till att även inkludera Skellefteå, Ängelholm-Helsingborg, Kalmar-Öland och Sundsvall-Timrå. Förslaget innebär att Skellefteå flygplats omgäende inkluderas till det statliga basutbudet och att regeringen på sikt prövar om Ängelholm-Helsingborg, Kalmar-Öland och Sundsvall-Timrå flygplatser bör inkluderas i det nationella basutbudet. Om Kalmar-Öland upptas i det statliga basutbudet föreslås Ronneby att utgå.

Utredaren föreslås även att nätet av beredskapsflygplatser bör utvidgas, från de sedan tidigare tio ordinarie, och dess förutsättningar utvecklas och bestämmas utifrån ett nationellt perspektiv. Syftet är att ge en bättre tillgänglighet, spridning och geografisk yttäckning för samhällsviktig luftfart. Utredaren föreslår att nätet av beredskapsflygplatser bör bestå av 33 flygplatser för att det ska finnas tillräcklig geografisk spridning och yttäckning samt att flygplatserna ska bli ersatta för sina kostnader för att hålla beredskap.

Sammanfattning av yttrande

Region Kalmar län (RKL) är positiva till att utredningen tydligt fångat upp och identifierat Kalmar läns utmaningar avseende bristande kommunikationer och tillstyrker förslaget att Kalmar-Öland Airport blir en del av det nationella basutbudet för att säkerställa luftfartens tillgänglighet i den sydöstra delen av landet. RKL menar dock att även flygplatsen Kalmar-Öland omgäende bör inkluderas i det i det statliga ansvaret och nationella basutbudet av flygplatser. En tillförlitlig flygtrafik utgör en viktig del i arbetet med att skapa en robust helhet för kommunikationerna och säkerställa den grundläggande tillgängligheten för Kalmar län.

RKL tillstyrker vidare förslaget om att regionerna ska ges möjlighet till ökat inflytande i upphandlingen av flyglinjer. Region Kalmar län kan med kunskap om det egna länet bidra med inspel till var etablering av nya flyglinjer kan vara aktuellt. Nya flyglinjer har en strukturbildande funktion som ger stor påverkan på utvecklingen i länet. Dock ser Region Kalmar län svårigheter med de begränsningar som utredningen föreslår avseende möjligheter för regional trafikplikt.

Med anledning av det säkerhetspolitiska läget och Kalmar läns geografiska läge bedömer RKL att det är särskilt angeläget att Kalmar-Öland Airport utgör beredskapsflygplats för att säkerställa en för länet god tillgänglighet av samhällsviktiga lufttransporter. RKL anser även att det är viktigt att arbeta vidare med hållbarhetsfrågan för flygets fortsatta utveckling.

Med anledning av förslaget på förändringar i statlig medfinansiering för drift- och investeringsbidrag till icke-statliga flygplatser förutsätter Region

